

TREMTINYS

LIETUVOS POLITINIŲ KALINIŲ IR TREMTINIŲ SAJUNGOS SAVAITRAŠTIS

Eina nuo 1988 m. spalio 28 d.

2004 m. lapkričio 4 d.

Nr. 45 (626)

Pagerbtas karo lakūnų atminimas

Rudenį – ūkanotą, tylų, pribertą čežančių lapų – lietuviai nuo seno prisimindavo savo mirusiuosius – švęsdavo Ilges. Tęsdama tautines tradicijas, katalikiškoji Lietuva lapkričio pirmomis dienomis mini Visų šventųjų ir Vėlinių dieną. Per Vėlinės atminimo žvakės ir paskutiniai rudens žiedai sušvinta Lietuvos laisvės kovo-

tojų, valstybei nusipelnusių, artimų ir net nežinomų žmonių Amžinojo poilsio vietose.

Prieš penkerius metus Lietuvos karinių oro pajėgų štabo, dislokuoto Kaune, inicijuota misija – Vėlinių proga aplankyti Amžinybėn iškeičusių Lietuvos karo lakūnų kapus – tapo tradicija.

(keliamą į 5 psl.)

DLK Birutės KŠMD narės ir kpt. G. Deksnys prie Atlanto nugalėtojų monumento A. Šančių karių kapinėse

LPKTS pirm. dr. Povilas JAKUČIONIS

Po rinkimų – nauji galvosūkliai

Tauta savo darbą atliko: neleido V. Uspaskichui valdyti Lietuvos, nedavė daugumos mandatų Darbo partijai (DP). Tačiau nepaisydami tautos valios, po rinkimų savo juodą darbą pradėjo kairieji A. Brazauskas ir A. Paulauskas, kurie stengiasi Darbo partijos atstovus įkelti į ministrų krėslus. Mat jie jokiū būdu nenorėjo Vyriausybėje posėdžiauti su dešiniuosiais – Tėvynės (TS) bei Liberalų ir centro sąjunga (LiCS). Gal dėl to, kad čia mato kliūtį ramiai dalintis ES paramos lėšas ar slapta slinkti į Rusijos pusę?

Derybose dėl „vaivorykštės“ A. Brazauskas pradėjo vaiduoti svarbiausią ir vienintelį valstybininką. Tokį kaip Liudvikas XIV, kuris teigė esą „Valstybė – tai aš“. Visus TS siūlymus jis vadina ultimatyviais reikalavimais, o savo išankstinę sąlygą –

premjerą plus septyni ministrai (t.y. visi tie, kurie administruoja ES struktūrinių fondų lėšas), laiko valstybės stabilumo garantu. Lyg kitiems valstybė nerūpėtų.

O gal yra kitaip: TS rūpi tikras Lietuvos valstybingumas ir ES lėšų teisingas paskirstymas, o A. Brazauskui ir A. Paulauskui – tik savo partijų reikalai ir ES pinigai?

Kas padėjo DP laimėti daugiausia mandatų? Tai ta pati valdančioji A. Brazausko ir A. Paulausko koalicija, nekreipusi dėmesio į skurstančius gyventojus. Ir didelė dalis žiniasklaidos, godi pinigų. Pilietinės atsakomybės stokoiantys žurnalistas ir leidėjai už oligarcho pinigus visai jį išgarsino ir išliaupsino. Šiame juodame darbe neatsiliko net Lietuvos televizija ir radijas.

(keliamą į 2 psl.)

Tik trumpas atokvėpis...

Po Seimo rinkimų, atrodo, Lietuva turėtų atsikvėpti, tačiau nusiraminti dar anksti. Derybos formuojant Vyriausybę, galima sakyti, nė neįpusėjo, o ateityje turėsime išmokyti dirbti, priimti sprendimus esant daugiapartinei koalicijai ir Vyriausybei. Margas kaip genys bus ir naujas Seimas.

Jų daug, visų neišvardysi... Jais „nusėti“ Lietuvos laukai, miestelių prieigos, jie užima garbingą vietą kapinėse. Pagaliau palaidoti sovietų teroro aukų palaikai Tuskulėnų rimties parko kolumbariume. Gal ir pavėluotai, bet vis dėlto...

Visuose renginiuose dalyvauja žilagalviai vyrai ir moterys – buvę politiniai kaliniai

LPKTS Kauno skyriaus nariai Petrašiūnuose, prie Tremtinių memorialo Jono Sakelio nuotr.

Trumpų atokvėpio minučių į politinių aistrų sukurį įnešė Lietuvoje nuo seno švenčiamos Mirusiųjų atminimo (Vėlinių) ir Visų šventųjų dienos. Pilki kauburėliai pražydo gėlėmis, žvakelių liepsnos sušildė niūrią, amžiais tvyrančią ramybę.

Yra Lietuvoje žmonių, kurie niekieno neraginami kasmet aplanko kapinėse išsiriakavusius vienodus kryžius, laukuose pasvirusius paminklus ir deda prie jų chrizantemų žiedus, užžiebia žvakeles. Tai – buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai. Jie žuvusius už Lietuvos laisvę aplanko netik Vėlinių dieną. LPKTS kasmet rengiamos išvykos partizanų kovų takais sukveičia vietinius gyventojus ir svečius prisiminti vykusius mūšius bei netektis. Žmonės stato naujus paminklus, kryžius, tvarko atmintinas vietas.

Štai ir šį rudenį atidengtas paminklas Pakruojo r. Požerių k. žuvusiems partizanams A.M. ir V. Balzoms atminti, Pasvalio r. Tetervinuose iškilto paminklas partizanams K. Pažemeckui, A. Audrijoniui, J. Paplauskui pagerbti.

ir tremtiniai, kurių lūpose maldos žodžiai, giesmė ir daina skamba pakiliai, nuširdžiai ir prasmingai. Jų nereikia raginti, priminti, nes jiems tautos praicitis, tegu ir skaudi, šventas dalykas.

Tad ir šį vėjuotą lapkritį kapinėse, prie paminklų, prie pasvirusių kryžių pirmiausia išvydome juos – gyvenimo vėtrų nugairintus kovotojus už Lietuvos laisvę. „Palaimink atmintį ir atminimą“, – rašė poetas. Mes lenkiames jiems, nes atmintis ir atminimas gyvi jų širdyse. Ir gyvuos tol, kol gyvens buvę laisvės karžygiai. Tai jie, buvę politiniai kaliniai ir tremtiniai, pirmiausia turėtų tarti savo žodį valstybės valdymo ar Vyriausybės formavimo klausimais. Jie, savo krauju apgynę Lietuvos laisvę, ir šią dieną turi ką pasakyti.

Paprastai ruduo būna atokvėpio, apmąstymų metas. Tik ne šis. Vargu ar greitai pajusime ramybę savo namuose, darbe, kol verda aistros. Atsikvėpėme tik Visų šventųjų ir Vėlinių dienomis, kai apie politines batalijas negalvojome.

Aktualijos

■ Sostinės Tuskulėnų rimties parke Žirmūnuose antradienį pagerbtas daugiau kaip septynių šimtų 1944–1947 m. sovietų teroro aukų atminimas. Nuo šiol aukų palaikai, beveik dešimtmetį laikyti Lietuvos genocido aukų muziejuje, ilsėsis baigtame statyti kolumbariume.

■ Prezidentas Valdas Adamkus trečiadienį šventė 78-ąjį gimtadienį. V. Adamkus gimė 1926 m. lapkričio 3 d. Kaune.

■ Prezidentas Valdas Adamkus pasveikino Europos žmogaus teisių teisme teisėja paskirtą Danutę Jočienę. „Tai didelė garbė Jums ir kartu mūsų tėvynei Lietuvai“, – sveikinimo laiške rašo prezidentas.

■ Vyriausioji rinkimų komisija trečiadienį būsimesiems naujojo Seimo nariams įteikė parlamentarų pažymėjimus.

■ Popiežius Jonas Paulius II retą ir garbingą apaštališkojo protonotaro titulą suteikė Vilkaviškio vyskupo vikarui, bažnytinės teisės habilit. dr. prof. Vincui Jonui Bartuškai.

■ Latvijos vyriausybė antradienį kandidatu į eurokomisaro postą pasiūlė dabartinės Latvijos eurokomisarės Sandros Kalnienės biuro vadovą Andrį Piebalgą.

■ Šio mėnesio viduryje Norvegija perduos Lietuvos kariuomenei artimojo nuotolio oro gynybos raketines sistemas „RBS-70“, kurios sustiprins šalies oro erdvę, ypač Ignalinos atominės elektrinės prieigų, gynybą.

■ JAV Kongreso respublikonai padėjo Lietuvai ir jos kariams už „tarnybą ir pasiaukojimą“ kovoje prieš tarptautinį terorizmą.

■ Prancūzija, Vokietija, Ispanija ir Švedija paragina Europos Sąjungą sudaryti „Europos paktą jaunimui“, kuris būtų skirtas jaunimo nedarbui sumažinti bei paremti jaunimo mokymą.

■ Šiaurės ir Baltijos šalims gali tekti svarbus vaidmuo formuojant Europos Sąjungos politiką tolesniuose jos plėtros etapuose, – buvo teigta vykusiame Baltijos Asamblijos ir Šiaurės Tarybos prezidentų atstovų susitikime.

Po rinkimų – nauji galvosūkliai

(atkelta iš 1 psl.)

Skelbiama, kad Lietuvos žiniasklaida yra viena laisviausių Europos Sąjungoje ir pasaulyje. Ar nepersistengta? Pardavinėti garbę ir sąžinę Lietuvoje žurnalistai ir leidėjai gali laisviau nei Prancūzijoje, Anglijoje, Australijoje ir daugelyje kitų Vakarų valstybių. Todėl mūsų žiniasklaida be skrupulų parduoda savo pilietinę sąžinę ir atsakomybę prieš valstybę ir visuomenę.

Prie DP kopimo į valdžią prisidėjo ir LiCS, kuri savo rinkimų kampanijoje nekorktiškai veikė prieš Tėvynės sąjungą. Antrame ture liberalcentristai nesilaikė susitarimo. Nors TS laikėsi džentelmeniškai. Keletą mandatų iš TS atėmė išdavikiškas P. Auštrevičiaus pasitraukimas, kurį per priešlaikinius šalies prezidento rinkimus TS iškėlė ir išgarsino. O jis pasielgė kaip R. Paksas.

Jei ne LiCS netinkamas elgesys ir P. Auštrevičiaus dezertyravimas, tai TS būtų turėjusi daugiau mandatų nei A. Brazausko ir A. Paulausko koalicija. Jei TS ir LiCS derybose dėl „vaivorykštės“ būtų dalyvavusios vienu bloku, Darbo partijos kelias į valdžią būtų užkirstas. Bendrą bloką sukurti dar nevelu. Tik LiCS privalo „ateiti į protą“. Juk

daliai liberalcentristų mandatus gauti padėjo TS ir LPKTS skyriai apygardose.

Po rinkimų paaiškėjo, kad TS gavo 25 mandatus, LiCS – 18 (plius du į šias frakcijas ateinantys išsikėlę patys), iš viso – 45 mandatai. O A. Brazausko ir A. Paulausko koalicija gavo tik 31 mandatą, Darbo partija – 39. Prezidentas galėtų pasiūlyti mums sudaryti Vyriausybę!

Rinkimuose buvo ir tokių kaip Lietuvos krikščionys demokratai, tautinės partijos, P. Auštrevičius ir LiCS, kurie galvojo, kad TS tiek apšmeižta, kad už ją niekas nebaluos. Dėl to ir vengė bendradarbiauti. Bet žmonės atskiria pelus nuo grūdų geriau nei daugelis politikų!

Kas laukia Lietuvos po to, kai A. Brazausko ir A. Paulausko koalicijos viršūnėlė pakvietė valdymo svertais dalintis ir Darbo partiją? Išvada viena: susivienija visos prorusiškos politinės jėgos, kurios seniau (ar tik prieš šiuos rinkimus) buvo „maitinamos“ rusiškais nešvariais pinigais. Gal būtent tie nešvarūs pinigai ir privertė socialdemokratų ir socialliberalų vienyti su DP ir Valstiečių ir Naujosios demokratijos partijų sąjunga (VNDPS)? Gal juos vis dar sieja nenudžiūvu-

si psichologinė bambagyslė? Bet visa tai tėra aplinkybės.

Gresia du svarbiausi pavojai: valstybės finansų sistemos griūtis dėl populizmo ir ją lydinti ūkio suirutė. Taigi vietoje žadėto rojaus po 1111 dienų galime sulaukti žmonių nuskurdinimo, kaip Baltarusijoje. Kita grėsmė po tų pačių 1111 dienų – galime pasijusti besantys Rusijos interesų atstovai Europos Sąjungoje. Su tranzito į Karaliaučių koridoriumi ir rusiško kapitalo dominavimu visose svarbiose šalies ūkio šakose. Toliau liktų tik vienas žingsnis – iš ES į NVS.

Žinoma, šios judosios grėsmės gali aplenkti Lietuvą, jei Seime turėtume stiprią ir drausmingą opoziciją, o visuomenė aktyviai priešintųsi slinkčiams į sovietinę praeitį. TS frakcija Seime gali sudaryti stiprų opozicijos nugaraulį, o Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjunga (LPKTS), susivienijusi su Politinių kalinių sąjunga, Bendrija, Lietuvos laisvės kovos sąjūdžiu bei kitomis patriotinėmis organizacijomis gali suburti galingą pilietinį judėjimą už Lietuvos valstybingumo išsaugojimą.

Kartu tikimės žurnalistų, leidėjų, visos žiniasklaidos aktyvios pilietinės pozicijos.

Įvertinti rinkimų į LR Seimą rezultatai

TS PKTF valdybos posėdis

Tėvynės sąjungos Politinių kalinių ir tremtinių frakcijos valdybos posėdis įvyko spalio 27 d. Kaune.

Pranešimą politikais ir organizaciniais klausimais perskaitė TS pirmininko pavaduotojas, PKTF pirmininkas dr. Povilas Jakučionis. Jis įvertino rinkimų į LR Seimą rezultatus: „Kaunas pasirodė labai gerai, Vilnius – taip pat gerai. Norėčiau padėkoti ne tik tiems kandidatams, kurie dirbo vienmandatėse apygardose ir laimėjo (prof. A. Dumčiui, V. V. Margevičienei, prof. M. V. Čigriejienei), bet ir nelaimėjusiems vienmandatėse apygardose: A. Dobrovolskienei, B. Kazemėkaitei, P. Musteikiui, J. Stanėnui, V. Žalienei. Jie pasidarbavo bendro Tėvynės sąjungos sąrašo labui. O tai – įdirbis ateičiai. Buvę kandidatai turėtų tęsti darbą savo apygardose.“

PKT frakcijos vardu dr. P. Jakučionis padėkojo visiems dirbusiems rinkimų štabuose, apygardų ir apylinkių komisijose, stebėtojams,

agitacinės medžiagos platintojams. PKT frakcijos valdybos posėdžio tikslas – išsiaiškinti požiūrį į „vaivorykštės“ koalicijos sudarymo galimybes. Valdybos nariai šiai koalicijai pritarė vien todėl, kad į valdžią neateitų Darbo partija ir kad neįsigalėtų Rusijos interesai Lietuvoje, kad nebūtų iššvaistytos ES paramos lėšos. Tačiau buvo suabejota: „Dėl „vaivorykštės“ koalicijos bus sunku įtikinti buvusius partizanus, Laisvės kovų dalyvius ir kitus. Bet reikia suprasti, kad tai daroma dėl valstybės ateities“, – sakė PKT frakcijos tarybos pirmininkas R. Pampusas.

Kilo abejonių dėl socialdemokratų noro derėtis su Tėvynės sąjunga.

Valdybos posėdyje buvo pasveikinti naujai išrinkti Seimo nariai: dr. P. Jakučionis, prof. A. Dumčius, V. V. Margevičienė ir palinkėta jiems tvirtybės bei susiklausymo dirbant Seimo valstybininkų frakcijoje.

„Tremtinio“ inf.

Tikėjimės dalyvauti lygiavertiškumo ir lygiateisiškumo principu

Tėvynės sąjunga nutarė nedalyvauti derybose dėl „vaivorykštės“ koalicijos sudarymo, nematydama prasmės tokias derybas tęsti tol, kol socialdemokratai ir socialliberalai derasi su Darbo partija. Derybas dėl „vaivorykštės“ koalicijos pradėjome iš esmės todėl, kad būtų neįleista į valdžią populistinė Darbo partija. Rinkimų kampanijos metu girdėdami socialdemokratų lyderių pareiškimus manėme, kad Darbo partijos buvimo valdžioje žalingos valstybei pasekmės yra panašiai suvokiamos ir mūsų, ir socialdemokratų. Tačiau pradėję derybas su Darbo partija socialdemokratai ir socialliberalai akivaizdžiai parodė, kad jie, skirtingai nei mes, tokio tikslo – neprileisti prie valdžios V. Uspaskicho partijos – nebemato.

Derybose dėl „vaivorykštės“ koalicijos, kai dar tikėjome, kad jos gali sėkmingai pasibaigti, siekėme, kad ko-

alicijoje visos partijos dalyvautų lygiavertiškumo ir lygiateisiškumo principu. Socialdemokratai tuo tarpu siūlė savo dominavimo ir diktato variantą, lyg nebūtų įvykę rinkimai ir rinkėjai nebūtų pareiškę savo kitokios nei 2000 metais valios. Tai buvo mums nepriimtina. Kaip vieną iš galimų variantų, užtikrinančių mūsų siekiamą lygiateisiškumą ir lygiavertiškumą, mes pasiūlėme kompromisinį ir subalansuotą „kryžminės rotacijos“ variantą, kurio pradinę versiją dar prieš kelias savaites buvo išsakęs socialdemokratų derybininkas J. Bernatonis ir kuriam neformaliuose pokalbiuose buvo pritarę liberalų lyderiai. Būtume ieškoję ir kitokių variantų, kurie užtikrintų mūsų siekiamą lygiavertiškumą.

Deja, derybų metu mūsų partneriai elgėsi iššaukiančiai ir ultimatyviai, atsisakydami, kaip mums atrodo, ir sutartų dalykų, ir lyg visą lai-

ką ieškodami būdo, kaip nutraukti derybas, tuo apkaltindami Tėvynės sąjungą.

Tėvynės sąjunga nesiekia postų bet kokia kaina. Todėl, matydami, kad su „vaivorykštės“ partneriais negalime sutarti dėl lygiateisiškumo, pasiūlėme jiems tartis be mūsų dėl socialdemokratų, socialliberalų ir liberalcentristų mažumos vyriausybės, kurią galėtume paremti patys joje nedalyvaudami, sudarymo. Ar pavyks šioms partijoms susitarti, priklausys tik nuo jų geros valios ir suvokimo, kokios žalos Lietuvai gali atnešti populistinės Darbo partijos įsitvirtinimas valdžioje. Atsakomybė už pavojingas pasekmes, atsisakius galimybes suformuoti vyriausybę be Darbo partijos, tektų valstybiškumo nuovoką prarandantiems kairiesiems: socialdemokratams ir socialliberalams.

TS pirmininkas
Andrius KUBILIUS

Cinizmo viršūnė

2004 m. lapkričio 2 d. į Tuskulėnų dvare pastatyto kolumbariumo atidarymo ceremoniją susirinko daugybė žmonių: buvusių partizanų, politinių kalinių, tremtinių, laisvės kovų dalyvių, sąjūdininkų.

Tai puikus statinys, kuris Amžinajam poilsui priglaudė per 700 KGB nužudytųjų palaikų. Pagaliau seniai reikalauta ir ilgai strigusis statyba buvo užbaigta.

Iškilmų organizatoriai žodžiui pakvietė premjerą A. Brazauską, – daugiau niekam nebuvo leista kalbėti. Tarp susirinkusių kilo sąmyšis, protestai, švilpesiai. Žmonės susivaldė. Tvyrojo rimitis ir susikaupimas, nes visi suprato, kad tokioje vietoje ir tokiu laiku turi būti paisyta aukščiausių moralės normų.

Žmonių protestams buvo pagrindo, nes A. Brazauskas buvo LKP CK pirmasis sekretorius, persivadinusios Komunistų partijos ir socdemų vadas. Susirinkusieji laukė, kad A. Brazauskas atsiprašytų už Komunistų partijos didžiulę skriaudą Lietuvai ir KGB piktadarybes (buvo sunaikinta trečdalis tautos ir partirta apie 278 mlrd. JAV do-

lerių materialinės žalos). Jo kalboje neišgirdome nei Komunistų partijos idėjų ir jos užduočių vykdytojų KGB darbų pasmerkimo, nei žmonių atsiprašymo. Mes dar kartą išgirdome ciniškiausias Komunistų partijos vado kagiebtines gražbylystes, nutylėjimą, išsisukinėjimą ir melą.

Prieš antrą Seimo rinkimų turą A. Brazauskas visais įmanomais būdais viešinosi kad su V. Uspaskichu nesudarys jokio šalies valdymo sandorio. Dešinėsios partijos ir organizacijos bei Sąjūdis kvietė žmones paremti A. Brazausko ir A. Paulausko koalicijos kandidatus kovos su Darbo partijos atstovais Darbo partijai buvo pakirpt sparnai. Tačiau A. Brazauskas apgavo atėjusiuosius jį pagalbą ir baigia „susimesiti“ su savo bendraminčiais: Sakoma: paimsi ant rankų užlips ant kaklo; pakviesi bažnyčią – užlips ant altariaus; neik su velniu obuc liauti.

Ši Vėlinių diena ilgam prmins Tautos skausmą ir kvie kovoti dėl žuvusiųjų idealų įgyvendinimo.

Žmonės, būkime budrūs
Leonas KEROSIERIU

Paminklas Vytautui Didžiajam niekada nebus pavėluotas

Perskaičiau 2004 m. spalio 7 d. "Savaitėje" V.Viliūno straipsnį "Ar tikrai Marijampolėje būtinas paminklas Vytautui Didžiajam?" ir noriu pareikšti kitokią nuomonę.

Autorius priešpriešina Vytauto Didžiojo (atseit, pavėluota, provincialu, anachronizmas) ir Suvalkijos visuomenininkų J.Basanavičiaus, V.Kudirkos, J.Jablonskio, P.Kriaučiūno įamžinimo idėjas. Bet ar to reikia, ar tai logiška? Reikia įamžinti ir Vytautą, ir minėtus veikėjus. Nebijokime, per daug nebus.

Teko man lankytis Sevastopolio (Krymas) mieste. Ten pristatyta šimtai paminklų, skirtų karo laivyno ir rusų armijos vadams, visuomenininkams, laivyno ir kariuomenės istorijai. Vien tik ko verta nepaprastai įspūdinga Sevastopolio gynybos panorama (2 tūkst. kv.m paveikslas).

Jei mes būtume praktiškiesni, o dailininkai patriotiškai nusiteikę, turėtume Žalgirio mūšio panoramą, kuria galėtų gėrėtis visa Europa labiau nei mes žavimės J.Mateikos "Žalgirio mūšio" paveikslu. Ir nė vienam rusui tikriausiai niekada neatrodys, kad Borodino mūšio (Maskvoje) ar Sevastopolio gynybos panoramos yra provincialios, atgyvenusios, nes tai – amžinos vertybės.

Pats straipsnio pavadinimas žeidžia mūsų tautinę savimonę, kurios kertinis akmuo yra tautos galios kūrėjas Vytautas Didysis. Manyti, jog jeigu Vytautas neturi nieko bendra su Marijampole, tai ir nėra vertas čia būti įamžintas, nelogiška, nes marijampoliečių tautinėje savimonėje jis užima tą pačią vietą kaip ir kitų lietuvių (autorius minimų Trakų, Kauno ar Birštono gyventojų). Galvoti, kad jeigu kažkas ne iš mūsų kiemo, tai ir nevertas dėmesio, yra provincialu. Visų mūsų istorinėje atmintyje Vytautas užima išskirtinę vietą. Kiekviena Lietuvos vietovė turėjo su juo kažką bendra. Jo asmenybė mūsų sąmonėje peržengia konkrečias laiko ir vietos ribas. Vadovaujantis autoriaus logika būtų galima teigti, kad ir Vytauto gatvės pavadinimas

Marijampolei nereikalingas, jeigu Vytautas neturi nieko bendra su Marijampole. Beje, daugelio Lietuvos miestelių pagrindinės gatvės turi Vytauto vardą. Net sribai ir sovietų partiniai veikėjai jų pavadinimų nepakeitė, nes ir jiems Vytautas Didysis buvo tam tikra prasme autoritetas.

Pagaliau ar norėtume, kad po šimto arba daugiau metų mūsų provaikaičiai kalbėtų, pvz., apie V.Kudirką ir J.Basanavičių panašiai kaip autorius kalba apie Vytautą, esą jie jau neaktualūs, jų atminimas jau įamžintas. Kartoju: kai kurios vertybės yra ir turi likti amžinos. Juk nepasenssta Platonas, Aristotelis, Sokratas, Aleksandras Makedonietis.

Ir nereikia lyginti blogio (sovietmečiu Lenino biustų ir statulų) ir gėrio tiražavimo (Vytauto Didžiojo paminklų; beje, be mūsų kol kas niekas daugiau jo nesiruošia statyti).

Autorius primena Vytauto Didžiojo išaukštinimą 1930-aisiais metais, kai buvo pastatyta apie 30 paminklų. Pripažįsta, kad tuomet reikėjo įrodyti sau ir kitiems, kad galime turėti savo tautinę valstybę ir apsieiti be lenkų.

Dabar, kai šimtai tūkstančių jaunų žmonių nesusimątydami palieka kraštą ir tautai gresia palaiptis ištirpimas Europos tautų katilė, patriotinės iniciatyvos jau nereikalingos?

Galbūt V.Kudirkos arba Suvalkijos ūkininko statula, anot autoriaus, taip pat tiktų Marijampolės J.Basanavičiaus aikštei. Bet nei gerbiamas V.Viliūnas, nei kas nors kitas nepanoro tai įgyvendinti. O Vytautų klubas ėmėsi iniciatyvos pastatyti paminklą Vytautui Didžiajam. Ir už tai to klubo narius turime gerbti ir jų pastangomis džiaugtis, o ne drumsti nuotaiką pavėluotomis abejonėmis, matyt, pagrįstomis užmaskuota nihilistine pažiūra į patriotizmą (sovietmečio reliktas).

Manau, kad kai originali įspūdinga Vytauto Didžiojo ant žirgo skulptūra papuoš J.Basanavičiaus aikštę, tada ir p. V.Viliūnas, ir kiti abejojantieji pakeis savo negatyvią nuomonę.

Algimantas LELEŠIUS

Aršios valdžios dalybos

Iš anksto nuaidėjus pergales trimitams, kad būsimoji Vyriausybė jau faktiškai suformuota iš A.Brazausko, V.Uspaskicho raudonosios gvardijos ir K.Prunskienės "valstiečių", o Seimo dauguma turi mažiausiai 84 mandatus, "gintarinė ledi" staiga nusprendė pasibranginti. Ji pareikalavo dviejų ministrų portfelių vietoje siūlomo vieno ir pareiškė nutraukianti derybas dėl Vyriausybės sudarymo. Iš tiesų formuojama atvirai prorusiška Vyriausybė, o rietenos vyksta tik dėl ministrų kėdžių. Be to, K.Prunskienė labai norėtų gauti numatomą vicepremjero postą. Visa bėda ta, kad tokiam postui įsteigti reikėtų keisti Lietuvos Konstituciją. O tam turėtų pritarti du trečdaliai naujojo Seimo narių. Taigi reikėtų "sukrapštyti" tuos du trečdalius, nes sudėjus visus Algirdo Mykolo, Viktoro, "Šatrijos" ir paksininkų mandatus, iki dviejų trečdalių balsų gali ir pritrūkti. Bet tai, aišku, nedidelė bėda. Antai vienas iš paksininkų partijos veikėjų, jau nežinia kiek kartų pakeitęs savo partinę priklausomybę H.Žukauskas, pareiškė pereinąs pas V.Uspaskichą. Galima neabejoti, kad H.Žukausko pavyzdžiu paseks ir daugiau seimūnų. Ypač iš socialliberalų, kurie vis dar vaidina savarankišką partiją, tačiau partijos vadas A.Paulauskas dėl to visai nesijaudina. Juk A.Brazauskas ir naujasis Lietuvos tvarkdarys V.Uspaskichas maloniai sutiko, kad A.Paulauskas ir toliau būtų naujojo Seimo pirmininku.

K.Prunskienės ambicijos turėti du ministrų bei vicepremjero postus – tai tik taktinis manevras, be abejo, labai daug nervų kainuojantis patriarchui A.Brazauskui. Iš tiesų nei šis, nei tas, kai vos 12–13 vietų naujajame Seime teturintys K.Prunskienės "valstiečiai" su milijonieriais K.Karbauskiu ir A.Pakeliūnu priešakyje kėsinaisi į svarbiausių – žemės ūkio, susisiekimo ir ūkio – ministrų kėdes. Apie tai tiesiai šviesiai pareiškė "gintarinė ledi". Po tokio pareiškimo, anot aštralieliežuvių žurnalistų, A.Brazausko ir G.Kirkilo vos neištiko infarktas. Juk ne juokas: "Šatrija" kėsinaisi paimti savo žinion tas ministerijas, kurioms bus skirta daugiausiai pinigų iš Europos Sąjungos fondų. Šitokių ekscesų jokių

Įvykiai, komentarai

būdu negali sau leisti nei brazauskininkai, nei uspaskichininkai. Taigi grumtynės vyksta kaip tik dėl tų pinigų. Na, o apmulkintiems rinkėjams, kurie tikėjosi sulaukti rusų oligarcho žadėtojo rojaus po 11, 111 dienų, teks tenkintis įprasta riestainio skylė.

Kol vyksta arši kova dėl būsimosios Vyriausybės 13 ministrų portfelių, piliečius pralinksmina anekdotiški žaidimai neokomunistinės valdžios užkulisiuose. Štai Krašto apsaugos ministras L.Linkevičius pareiškė, kad jau esąs visiškai subrendęs ir nusprendė tapti Socialdemokratų partijos nariu! Tai yra buvusios LKP-LDDP, dabar socdemų, veikėju. Ministras žino, ką daro. Mat į jį kėdę kėsinaisi ne kas kitas, o pats partijos ideologas G.Kirkilas.

Maskvos ar Vakarų link

Pasaulis įtemptai stebėjo ne tik galingiausios pasaulio valstybės – Jungtinių Valstijų – prezidento rinkimų peripetijas, bet ir lemtingus Ukrainos prezidento rinkimus, kurių pirmasis turas įvyko spalio 31 dieną. Buvo būsantaujama, kad Kijeve pasikartos Minsko variantas. Tačiau nepaisant akivaizdaus Maskvos spaudimo ir skubiai surengto Rusijos prezidento V.Putino vizito į Kijeve, baltarusiškojo varianto pakartoti, bent jau kol kas, nepavyko. Dabartinio Ukrainos prezidento L.Kučmos ir Maskvos remiamam premjerui V.Janukovičiui nepavyko pirmame rinkimų ture nugalėti provakarietiškos orientacijos opozicijos kandidato V.Juščenkos. Abu kandidatai, oficialiais duomenimis, surinko maždaug vienodai balsų – po 40 proc. Tačiau ne tik V.Juščenkos rinkimų štabas, bet ir šiuos rinkimus stebėję Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Organizacijos (ESBO) atstovai nedviprasmiškai pareiškė, kad rinkimai vyko nedemokratiškai, o rezultatai buvo klastojami.

Prieš ir per rinkimus Kijeve buvo tarsi karinė parengtis. Gatvėse šlaistėsi šimtai ar net tūkstančiai milicininkų bei kareivių. Nemažiau ir civiliais drabužiais vilkinčių saugumiečių. Vyriausiosios rinkimų komisijos būstinė buvo aptverta trijų metrų aukščio betono siena su metalo užtvaramis. Prie būstinės ir jos kieme stovėjo šarvuočiai. Rinkimų išvakarėse Kijeve buvo surengtas didžiulis kovinis paradas, skirtas Ukrainos "išlaisvinimo" iš hitle-

rinės okupacijos 60-mečiui pažymėti. Politikos apžvalgininkai atkreipė dėmesį, kad jis buvo surengtas keliolika dienų anksčiau, nei iš tiesų buvo "išlaisvinta" Ukraina. Dar daugiau, parado dalyviai nebuvo gražinti į savo dalinius, o dislokuoti palapinių miesteliuose prie Kijevo. Valdžia tokius jėgos struktūrų veiksmus aiškina pasirengimu neva V.Juščenkos šalininkų jų kandidato pralaimėjimo atveju rengiamai "kaštonų revoliucijai", analogiškai vadinamajai Gruzijos "rožių revoliucijai", kai į valdžią atėjo provakarietiškas prezidentas M.Saakašvilis. Maskva jokių būdu nenori leisti, kad pralaimėtų jos statytinis dabartinis premjeras V.Janukovičius, jau iš anksto pareiškęs, kad tapęs Ukrainos prezidentu orientosis į glaudžią sąjungą su Rusija ir Baltarusija bei vadinamąją Bendrąją ekonominę erdvę, į kurią be Maskvos ir Minsko įeina Kazachstanas. Tai iš tiesų yra ne kas kita, kaip sovietinės imperijos atkūrimas nauju pavidalu.

Neatsitiktinai aukšti JAV pareigūnai nedviprasmiškai pareiškė, kad yra suinteresuoti Ukrainos prezidento rinkimų rezultatais ir domisi, kokių kelių pasuks ši didelė Europos valstybė. Ar ji įsilies į demokratinių Europos valstybių šeimą, ar vėl atsidurs Maskvos meškos glėbyje. JAV gynybos sekretoriaus pav. P.Vulfovicas tiesiai ir kategoriškai pareiškė, kad Europa netaps išties laisva ir nedaloma, kol Ukraina netaps ES ir NATO nare. O Viktoras Juščenka taip pat įspėjo, kas laukia Europos, jei Ukrainoje nugalės prorusiškos jėgos. Pasak jo, Rytų Europoje vis daugiau jėgų įgauna susijęs su buvusiu komunistine nomenklatura laukinis kapitalizmas, sovietinis autoritarizmas ir net viduramžiškas feodalizmas. Tokie reitingai, pasak V.Juščenkos, turėtų pagaliau pažadinti iš užsitęsusio snaudulio su Maskva koketuojančią Europos Sąjungą.

Kokiu keliu pasuks Ukraina, išsispręs lapkričio 21 d., kai įvyks antras rinkimų turas. Niekas neabejoja, kad oficialioji Kijevo valdžia ir Kremlius, pasinaudojami vadinamomis juodosiomis technologijomis, dės visas pastangas, kad laimėtų V.Janukovičius. Tačiau ir tuo atveju V.Juščenkos šalininkai, ypač proletariškai nusiteikusi Vakarų Ukraina, tikriausiai nesusitaikys su pralaimėjimu. Todėl kalbos apie "kaštonų revoliuciją" gali virsti realybe.

Jonas BALNIKAS

Ar nepamiršom komunizmo pasekmių?

Spalio 21–23 d. Vokietijos mieste Veimare vyko III tarptautinis simpoziumas, kurio tema – komunistinių diktatūrų medžiaga muziejuose. Buvo kalbama apie jos koncepciją, apipavidalinimą, pedagoginę strategiją, pateikimo emocionalumą ir įtaigumą. Ryšys su komunistine praeitimi, požiūris į ją yra labai subtili tema, skaldanti visuomenę jaunosios demokratinės Rytų ir Vidurio Europos valstybėse bei Vokietijoje. Reakcija į šią temą svyruoja nuo siūlymų užmiršti iki reikalavimų pasmerkti, nubauti, pareikalauti atpildo.

Šiandien aukos ir jų kankintojai, nukentėjusieji nuo komunistinio režimo ir palaičiusieji jį, gyvena greta. Ir vieni, ir kiti gina savo požiūrį į praeitį. Vieni smerkia, kiti kaltina, kiti nuolaidžiai linguoja galvas ir pateisina. Yra ir tokių, kuriems komunistinė diktatūra išliko kaip gerų laikų prisiminimas.

Pirmaisiais metais po nepriklausomybės atkūrimo tarp šių grupių dar buvo išlaikoma distancija. Vėliau postkomunistinėse šalyse pritrūko politinio noro ar idėjų kritiškai įvertinti komunizmo pasekmes. Įvairiose valstybėse remiamasi skirtinga istorine praeitimi ir politine kultūra, todėl komunistinės diktatūros pasekmės svarstomos skirtingu intensyvumu. Ryškėja dvi tendencijos. Pirmą – stengiamasi mažiau kalbėti apie komunizmą. Pavyzdžiui, ar daug perskaitysime apie jį Lietuvos spaudoje? Nekilnojamojo turto ir žemės negražinimas per 13 nepriklausomos Lietuvos metų irgi pateikiamas kaip valdininkų biurokratų nerangumas... Antra – nukentėjusieji nuo komunistinio teroro ir buvę komunistinės diktatūros šalininkai vis labiau suartėja.

Du Vokietijos fondai tiria komunistinės diktatūros pasekmes ir skelbia medžiagą apie nukentėjusiuosius nuo komunistinio persekiojimo. Jie organizavo ir finansavo simpoziumą. Etersbergo fondas (pirm. H.J. Veen) įkurtas prie Buchenvaldo memorialinio komplekso žuvusiems. 1937 m. atidaryta Buchenvaldo koncentracijos stovykla iš pradžių buvo vadinama Etersbergu. Ir ŠED (Vokietijos vieningosios socialistų partijos) diktatūros likvidavimo fondas (pirm. bundestago deputatas R.Eppelmann) Berlyne.

Simpoziumo tikslas buvo

skatinti europinį dialogą apie muziejų galimybes ir ribas, parodant diktatūrų patirtį, tarpininkaujant dėl šiuolaikinės istorijos ir prisiminimų išsaugojimo. Dėmesys skiriamas skirtingų kultūrų prisiminimų palyginamajai analizei. Norima palyginti atminties kultūrą Vokietijoje ir Rytų bei Vidurio Europos šalyse, išsaugoti jose okupacijos ir genocido muziejus. Muziejai privalo, kaip buvo sakoma, “dūmais apgaubtą istoriją” pateikti drąsiai, atskleisti problemas, demaskuoti istorijos iškraipymus.

Simpoziume dalyvavo tokių muziejų atstovai iš Vengrijos, Rumunijos, Lenkijos, Čekijos, Estijos, Latvijos, Lietuvos ir Vokietijos.

Latvijos okupacijos muziejaus direktorė prof. G.Michel pabrėžė, kad jie laikosi trijų nuostatų: prisiminti, paminėti, priminti. Prof. K.Henkė iš Drezdno sakė, kad komunistinis režimas – tai manipuliacija, disciplina ir visiška kontrolė. Muziejai mums teikia pavojaus signalą, jie rodo, kas dar gali atsitikti.

Prof. Maria Schmidt pasakojimą apie teroro muziejų Budapešte iliustravo skaidrėmis. Ji kalbėjo apie didelį patriotinį, auklėjamąjį ekspozicijų poveikį jaunimui. Muziejus labai lankomas. Tačiau, kaip ir kitose valstybėse, keičiantis valdžiai, kinta ir muziejaus finansavimas.

Rumunijos Sighet – komunizmo aukų ir rezistencijos – memorialo atstovai demonstravo filmą apie kalinius, kalėjimus, žudynes, skambant giesmėms ir griežiant smuikams... Meno poveikis yra didesnis negu žodžių.

Lietuvos genocido muziejų pristatė direktorius E.Peikštenis ir žurnalistas R.Tracevskis. KGB rūmai, knygynėlis, kameros, tramdomieji marškiniai. Buvo pasakota apie Tuskulėnų memorialo projektą. Trylika laisvės metų statėm... Buchenvaldo memorialinio komplekso muziejui padovanoja A.Sadecko knyga “Negrįžusiems”.

Po oficialių pranešimų buvo pateikta Jenos Fridricho Schillerio universitete Rytų ir Vidurio Europos istoriją studijuojančių studentų specialinė analitinė studija ir jų atlikta muziejų palyginamoji analizė.

Spalio 1 d. Lietuvoje viešėję vokiečių studentai aplan-

kė ne tik Genocido muziejų Vilniuje, bet ir Merkinės muziejų, Grūto parką. Genocido muziejuje buvo ypač atkreipiamas dėmesys į sušaudymo kamerą, tramdomąją kamerą, parodą apie sušaudytus partizanus. Tai daro didelį emocinį poveikį. Tačiau studentams nebuvo žinoma, kad Lietuvoje žuvo apie 23 tūkst. partizanų, o jų kūnus MGB kariškiai laikydavo miestelių aikštėse, išniekindavo, fotografuodavo. Tokių nuotraukų Genocido muziejuje sukaupta per tūkstantį. Studentams pasirodė, kad tai propaganda. Vokiečių jaunimas net negali suprasti tų vaizdų, kurie įsirežę į Lietuvos kaimų ir miestelių gyventojų atmintį.

Tai mus skatina mąstyti, kaip plačiau supažindinti kitų ES valstybių gyventojus su tikra Lietuvos okupacijų istorija. Tapome atviri, mus lanko ir lankys vis daugiau europiečių. Atsiras tautiečių, pageidaujančių nekalbėti apie praeitį. Tačiau mūsų žuvusieji, mūsų tėvų sugriauti gyvenimai įpareigoja kalbėti apie komunizmo pasekmes Europai.

Vokietijos komunistinės spaudos aukų sąjunga (UOKO) Berlyno sienos sugriovimo 15-mečiui paminėti lapkričio pradžioje organizuoja tarptautinį kongresą “Komunizmas ir jo pasekmės Vokietijoje ir Rytų Europoje”. Jame bus kalbama apie buvusių politinių kalinių socialinę padėtį, diskutuojama apie komunistinę ideologiją ir jos reikšmę vieningoje Europoje. Tai svarbu. Ateina naujos kartos, nemačiusios komunistinio genocido tiek fizine, tiek moraline prasme. Jiems tai atrodo neįtikima. Todėl būtina atmintis, neleidžianti pamiršti nusikaltimų žmonijai.

Po simpoziumo Buchenvalde įvyko Inter-Asso prezidento posėdis. Numatyta tolesnė asociacijos veikla postkomunistinių valstybių ir Baltijos šalių visuomeninių buvusių politinių kalinių ir represuotų asmenų organizacijų bendra veikla, nukreipta kartu pasipriešinti komunistinės ideologijos skleidimui. Darome tai, kad primintume visiems: ir saviems tautiečiams, ir susivienijusiam Europai – neleiskime atgimti komunizmui.

Dr. Vanda BRIEDIENĖ
Inter-Asso
prezidiumo narė

Kur eini, Lietuva?

Yra teisingas posakis, kad revoliucijas sukelia idealistai, o jų vaisiais naudojasi materialistai. Atsimenu, kad į Sąjūdį atėjo labai marga publika. Į rajono ir miesto tarybas išrinkti Sąjūdžiui remti asmenys buvo įpareigoti už savo darbą atsiskaityti, tačiau po rinkimų Sąjūdyje jų pasirodydavo tik vienas kitas. Buvo aišku, kad jie vadovavosi ne kilniomis Sąjūdžio idėjomis, bet asmeniniais interesais. Pradėjo išryškėti ir pažiūrų skirtumai. Sakoma, kad žvėris, kiek jį bejaukintum, vis vien į mišką žiūri. Būtų buvę naivu tikėtis, kad kitaip elgtųsi dalis šlovingosios partijos narių, kuriems 50 metų į galvas buvo kalamos visokios nesąmonės. Paauglystėje ir aš žavėjaisi komunizmo idėjomis. Kaip gražiai skamba: “Iš kiekvieno pagal sugebėjimus, kiekvienam pagal poreikius”. Vos ne dangaus karalystė žemėje. Tik vėliau, studijų metais, supratau, kad norint sukurti komunizmą, pirma reikia sukurti materialinę techninę bazę. Todėl pagal šį rodiklį vadinamosios kapitalistinės valstybės atsidūrė arčiau komunizmo už Sovietų sąjungą. Stebėtina, kad ši šalis taip ilgai išsilaikė. Matėme, kaip bandant socializmą įvesti Čilėje, šalis pradėjo maitintis pagal korteles ir atsidūrė prie bado bei ekonominės suirutės slenksčio. Sovietų sąjunga nebeįstengė išlaikyti didžiausios pasaulyje armijos, remti ne tik Varšuvos pakto šalis, bet ir Kubą, Korėją, Vietnamą, Mongoliją, Etiopiją ir t.t., šelpti marionetines Komunistų partijas visame pasaulyje. Prisiminkime tarpukaryje veikusį MOPR. Šios organizacijos tikslas buvo remti užsienyje veikusias penktąsias kolonas. Lietuvoje jos nariai buvo žydų tautybės asmenys. Gaila, kad istorikai dar neišnagrinėjo šios organizacijos veiklos. Markso šūkis: “Visų šalių proletarai, vienykitės” reiškė ne ką kita, kaip tikslą siekti pasaulinio viešpatavimo. Gal šią dieną juokinga, tačiau dar ilgą laiką po Stalino mirties šį žodį perkelti į kitą eilutę buvo laikoma gramatine ir politine klaida, o prieš jį turėjo būti visa tirada tokių žodžių kaip generalisimas, tėvas, mokytojas, vadas ir pan.

Klaidos peraugo į politines

Atkūrus nepriklausomybę buvo padaryta daug ekonominių, kurios vėliau peraugo į politines, klaidų.

K.Prunskienės Vyriausybė be jokių suderinimų ir atitinkamo pasirengimo staiga labai pakėlė maisto produktų kainas. Tai sukėlė žmonių nepasitenkinimą. Maskvos centriniam taupomajam bankui buvo leista išimti iš Lietuvos taupomojo banko gyventojų santaupas. Kai banko valdytojas atbėgo į Aukščiausiąją Tarybą klausti, ką daryti, visi tik gūžčiojo pečiais. Maskva tada turėjo teisę išimti sąjunginių respublikų lėšas. Negirdėjau, kad Lietuva būtų reikalavusi šiuos pinigus gražinti. Tiek priimti kreditavimo nuostatai, tiek Baldišiaus paskyrimas vadovauti Lietuvos bankui sudarė sąlygas komercinių bankų bankrotui. Buvau šokiruotas sužinojęs, kad “Sekundės” banko valdytoju tapo taksistas. Tada pagalvoju, gal jis yra kieno nors statytinis. Ne paslaptis, kad bankai duodavo paskolas sutikus apie 30 proc. gautos paskolos palikti bankininkams. Buvo kuriamos įvairios fiktyvios firmos, kai kada sąvartynų gyventojų vardu, kurios imdavo prekes su suklastotais įgaliojimais ir net paskolas. Tokia palaida bala negalėjo ilgai gyvuoti. Bankrutavus didžiausiam Latvijos bankui, Ministrų Tarybos ir LDDP pirmininkas A.Šleževičius viešai per Lietuvos radiją pareiškė, kad Lietuvos bankams joks bankrotas negresia. Tuo jis prisiėmė tiek Vyriausybės, tiek tada valdžiusios LDDP atsakomybę. Po trijų mėnesių iš LAIB pasiėmęs savo indėlį paskelbė apie bankų bankrotą. Vėliau per Strasbūro teismą sugebėjo iš Lietuvos mokesčių mokėtojų prisiteisti solidžią pinigų sumą ir užsienyje pasistatyti gamyklą. O juk šį asmenį į minėtus postus rekomendavo A.Brazauskas, tačiau jis dėl savo proteguoto bendrapartiečio net neatsiprašė. “Turto” banko išieškotos paskolos dabar atitenka ne gyventojams gražinant jų indėlius, bet Finansų ministerijai Nesuprantama, kaip G.Petrickio vadovaujamas koncernas, neturėdamas banko teisių, galėjo priiminėti gyventojų indėlius. Gal todėl ir dabar kai kas iš buvusių LDDP lyderių nenori G.Petrickio gražinimo į Lietuvą? Apie šių indėlių gražinimą net prieš rinkimus buvo linkusios nutylėti visos partijos.

(keliami į 7 psl.)

Pagerbtas karo lakūnų atminimas

(atkelta iš 1 psl.)

“Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, 1992 m. buvo atkurta ir karo aviacija, vėliau reorganizuota į karines oro pajėgas (KOP), tapusias Lietuvos kariuomenės reguliariųjų pajėgų dalimi. Kasmet KOP štabo darbuotojai, DLK Birutės karininkų šeimų draugijos narės ir Lietuvos aviacijos muziejaus dir. A.Lapinskas rimties ir susikaupimo valandėlę praleidžia Lietuvos aviatorių memoriale (aut. archit. Mikėnas), 1995 m. įrengtame Dariaus ir Girėno oro uoste. Čia įamžinti karo lakūnų, garsiusių Lietuvą, vardai. Jų atminimas saugomas čia, nes daugelio kapai nežinomi... Jiems pagarbą atiduodame visų KOP rengiamų švenčių metu”, – pasakojo A-5 Civilių ir karių bendradarbiavimo sk. virš. kpt. Gintautas Deksnys. Pilko granito plokštėse įrašyta: Lietuvos karo aviacija įkurta 1919 m. Sovietų

pusk. V.Ačo, vyr. ltn. J.Liutkaus, vyr. ltn. V.Mačioko palaikai. Šalia kryžių granitiniame obeliske įrašas paaiškina, kad šių karo lakūnų palaikai perkelti naikinant senąsias Kauno mst. kapines. Dalies perlaidotųjų pavardės nenustatytos.

Lietuvos karo aviacija susikūrė kartu su kariuomene kovų už nepriklausomybę metu. Į ją savanoriškai stėjo jauni, drąsūs vyrai, pasiryžę gyvybę paaukoti už tėvynę ar žūti siekiant technikos progreso. Nepriklausomybės metais lėktuvų katastrofose žuvo 37 lakūnai, kitomis aplinkybėmis mirė 8 karo lakūnai ir žvalgai. Beveik visi lakūnai būdavo šarvojami karinio oro uosto angare. Galvūgalyje stovėdavo tokio tipo lėktuvas, kuriuo skrendant įvyko katastrofa. Laidotuvų eiseną iš Linksmadvario eidavo į Kauno mst. kapines Vytauto prospekte. Kars-tas stovėdavo ant lėktuvo,

Medicinos fakulteto rūsio nišoje. Šiose kapinėse taip pat buvo palaidota karių, žuvusių 1919–1920 m. Lietuvos nepriklausomybės kovose, 1941 m. birželio sukilimo dalyvių, daugelis žymių žmonių: kalbininkai K.Būga, J.Jablonskis, muzikai J.Naujalis, Č.Sasnauskas, politikai M.Sleževičius, J.Tūbelis ir kiti. 1930 m. kapinėse buvo pastatytas Žuvusių už tėvynę Lietuvos karių paminklas. Jį suprojektavo dail. S.Stanišauskas.

Sovietų okupacijos metais senosiose Kauno mst. kapinėse per Vėlinės vykdavo patriotinės manifestacijos. Su-temus prie Žuvusiųjų už tėvynę Lietuvos karių paminklo žmonės giedodavo Lietuvos himną, dainuodavo patriotines dainas. 1956 m. po didelės Vėlinių manifestacijos minia buvo sulaikyta sovietų kariuomenės. Ne-trukus kapinės pradėtos likviduoti. 1959 m. vieni paskutiniųjų į Eigulių, Panemunės, Seniavos kapines buvo perkelti kai kurių Lietuvos lakūnų palaikai ir paminklai, sunaikintas Dariaus ir Girėno mauzoliejus. Ši vieta pavadinta Ramybės parku.

Šiomet sudaryta specialistų grupė, Kauno miesto savivaldybei pritariant, iki 2005 m. pabaigos tikisi parengti senųjų Kauno kapinių teritorijos sutvarkymo projektą.

Kauno Aukštųjų Šančių karių kapinėse, veikiančiose nuo carizmo laikų, ilsisi 1964 m. perlaidotų lakūnų Stepono Dariaus ir Stasio Girėno palaikai. Rausvo granito luite skulpt. V.Mačiukos iškalti lakūnų bareljefai ir archit. A. ir V.Nasvyčių suprojektuoto monumento plokštėje iškalti žodžiai: “Lituanicos skrydžiu nugaleję Atlantą, žuvo nepasiekę tėvynės. 1933.VII.17” įamžino nemarų tautos didvyrių atminimą. Šiose kapinėse aplankytas ir nusipelnusio lakūno bandytojo Rimanto Stankevičiaus, žuvusio Italijoje 1990 m., kapas. Manoma, kad šiose kapinėse ilgainiui bus pradėti laidoti ir nepriklausomos Lietuvos kariai.

Tądien bendražygių uždegtų Vėlinių žvakių liepsnos plevėno ir ant DLK Birutės KŠMD pirmininkių E.Adomavičienės, G.Narvydienės, atkurtų KOP personalo virš. kpt. V.Eigelio, ltn. R.Adomavičiaus, ats. vyr. ltn. R.Kauzos kapų.

Dalia MACIUKEVIČIENĖ
Nuotraukos autorės ir J.Tiniakovo

Sveikiname

“Tremtinio” laikraščio skaitytoja Andželika SUNGAILIENĖ bei Kanados lietuvių katalikų moterų bendruomenė – toli nuo tėvynės, tačiau savo mintimis ir darbais – arti. Jūsų parama našlaičiams ir beglobiams vaikams Lietuvoje padeda kurti geresnę ir šviesesnę gyvenimą.

“Vaiko tėviškės” namų administracija, Vilkaviškio vyskupija ir vaikai sveikina Jus gimtadienio proga. Linkime Dievo palaimos, dvasios ramybės, sveikatos ir stiprybės.

Rudens šventė Estijoje

O rudenėli, mano mielas,
Neber gėlių, išskrido žąsų.
Ašaros gailios rieda ir rieda,
Kad man paukšteliai jau nebegieda.

Su tokiu Anelės Ališauskienės posmu Estijos lietuvių bendruomenės (ELB) narė Marytė paskelbė tradicinės rudens gėrybių puotos pradžią. Šventė vyko pačiame rinkimų į Lietuvos Respublikos Seimą įkarštyje – spalio 23 dieną. Pasiteisino. Visų dėmesį traukė suneštų rudens

pasisotinę prie esčių šeiminių paruošto ir mūsų Valerijos palaiminto vaišių stalo, kaip kokie Donelaičio būrai “svodbon susirinkę”... laukėm “antstolio” Edmundo pirmojo kūjo dūžio.

Greit bus viskas išparduota, – mąstė sau “antstolis” Edmundas. Ir tikrai. “Antstolis”

LR ambasadorius Antanas Vinkus prie buvusių tremtinių stalo

gėrybių stalas: kaspinėliais perrištos didžiulės morkos, krepšelis spanguolių, moliūgai, stiklainiai su estiškėmis salotomis, marinuotais grybais, raugintais kopūstais, avietėmis, butelis naminio vyno, puokštė petražolių, salierų, paskutinės gėlės, šakotis...

Puotoje svečiavosi LR ambasadorius Antanas Vinkus su žmona Danute ir ambasados darbuotojai, Taline besistažuojanti VU prof. Janina Bražėnaitė, Estijos lietuvių, lenkų, čiuvašų draugijų atstovai ir daug kitų.

Klausėmės ELB pirmininkės ataskaitos, – nes tai irgi dalis metų derliaus, – liepsningų LR ambasadoriaus A.Vinkaus ir kitų svečių pasisakymų, eilių. Ir tik skaniai

juokavo, gyrė kiekvieną daržovę ar patiekalą. Viskas skanu, viskas lietuviška. 20 estiškų kronų – marinuotų grybų stiklainis. Kas siūlo daugiau? 30... 35... – kelia balsą Virginija, Bronius, Alvidas, Dalia.

Švieži burokėliai. Už tris – 10 kronų. Algimantas, atėjęs be žmonos, kaip koks Pričkus stveria moliūgą, morkų, petražolių. Ir tuoj viską neša atgal ant stalo. Ir vėl sukasi varžytynių ratas. Ambasadorius žmonai nupirko gražų lietuvišką rankdarbį. Marytės šakotis nupirktas už trigubą kainą ir tuoj visiems išdalytas po gabalėlį. Linksma, smagu... Į ELB krepšį surinkta 2 tūkst. 477 kronos (arba 550 litų). Sakysit, nedaug... Ne tai svarbiausia.

Nugi dabar jau skirkimės ir vapėti paliaukim.
O Dieve, duok mums, kad šventės visas nulydėję
Irgi sulaukę naumetį bei šventai pasidžiaugę
Vėl susikviestumbim kaimyniškai pasisveikint.
(K.Donelaitis “Metai”, Rudenio gėrybės)

Cecilija Rasa UNT

KOP kariai kpt. G.Deksnys ir vršl. J.Tiniakovas Seniavos kapinėse prie karo aviatorių kapų

okupantų sunaikinta 1940 m. brig. gen. inž. A.Gustaitis, nukankintas sovietų lageryje, av. mjr. A.Stašaitis, žuvęs sovietų lageryje, Archangelso sr., av. plk. inž. J.Griškis, sovietų ištremtas iš Lietuvos mirė Altajaus kr. ir daug kitų garbingų karo lakūnų vardų.

Mjr. A.Brazlauskas ir vršl. Vizbaro, žuvusių 2003 m. OP sraigtasparniui Mi-8 nušautus į Baltijos jūrą, atminimas taip pat saugomas memoriale.

“Būdama memoriale ir kai liedsama savo tėvo vardą, jaučiuosi tokia stipri...” – sėdama Vėlinių žvakę tyli kalbėjo buvusi tremtinė utietė L.Mačiokaitė-Jašauskienė, av. plk. ltn. Mačioko, 1941 m. sukiūto, Štuthofo konc. lagerio, partizano Pudas duktė.

Seniavos kapinėse aplankė aštuonių karo aviatorių ai. Čia ilsisi ltn. B.Norsas, ltn. B.Sabono, vyr.

dažniausiai – trumpojo Halb. CL IV liemens, kurį stumdamo kareiviai. Aukštojoje Fredoje, Aviacijos koplyčioje, arba Iğulos bažnyčioje būdavo laikomos gedulingos šv. Mišios. Laidotuvų metų viršum eisenos skrisdavo trejetas karinių lėktuvų. Pačios iškilmingiausias buvo transatlantinių lakūnų S.Dariaus ir S.Girėno laidotuvės. To meto spauda rašė, jog jose dalyvavo apie 60 tūkst. žmonių, procesiją lydėjo devyni lėktuvai.

Karo lakūnai buvo laidojami Kauno mst. kapinėse, veikusiose nuo 1847 m. Jų kapai buvo paženklinėti antkapiniais paminklais – propelerų pavidalo kryžiais. Prieš eilę išdėstytus kapus stovėjo transatlantinių lakūnų S.Dariaus ir S.Girėno mauzoliejus, sukurtas archit. V.Landsbergio-Žemkalnio. 1937 m. čia buvo palaidoti balzamuoti lakūnų palaikai, tačiau 1941 m. paslėpti Vytauto Didžiojo universiteto

Klemensas Nečiūnas-Urėdas

Klemensas Nečiūnas gimė 1923 m. balandžio 1 d. Utenos aps., Alantos valsč., Viktoriškių vienkiemyje, Juozo (1886–1973) ir Marijos (1895–1982) Nečiūnų, pasiturinčių ūkininkų darbščioje ir patriotiškoje šeimoje. Tėvai turėjo 35 ha žemės. Šeimoje augo penki broliai: Balys, g. 1921 m., Bronius, g. 1922 m., Klemensas, g. 1923 m., Gintautas, g. 1930 m., Petras, g. 1931 m., ir dvi seserys – Vitalija, g. 1932 m., bei Antanina, g. 1935 m. Paaugęs Klemensas lankė Janonių pradinę mokyklą. Vėliau mokėsi Anykščių gimnazijoje, Joniškėlio žemės ūkio technikumė.

1944 m. liepos mėn. sovietams pradėjus vyrus imti į Raudonąją armiją, Klemensas Nečiūnas įstojęs į pusbrolio Petro Kuktos-Girininko vadovaujamą partizanų būrį bei pasirinkęs Urėdo slapyvardį, priėmė partizano priešaiką. Jis šiame būryje išbuvo iki 1949 m. liepos 12 d., kai jį sužeistą suėmė. (Nuo 1945 m. birželio 27 d. iki 1946 m. P.Kuktos-Girininko būrys buvo N.Liškauskos-Beržo būrio skyriumi.)

1949 m. Nečiūnų šeimai buvo labai nesėkmingi. 1949 m. kovo 25 d. anksti rytą okupantai apsupo Nečiūnų sodybą, norėdami gyventojus ištremti į Sibirą. Tuo metu Klemensas Nečiūnas-Urėdas buvo parėjęs namo aplankyti tėvų, o jo brolis Petras grįžęs iš Anykščių vidurinės mokyklos. Jie abu buvo ištremti. Neištremtas liko tik Klemenso brolis Gintautas, gyvenęs Ukmergėje, bei kartu su Nečiūnais gyvenusi tėvo teta Ieva, nes ji nebuvo įrašyta tremiamųjų sąrašuose. Okupantai, išvarę kaimynus su pakinkytais arkliais, sukrovė į vežimus Nečiūnų ryšulius ir išvežė tėvą Juozą, motiną Mariją, tris brolius – Bronių, Klemensą bei Petrą ir dvi seseris – Vitaliją ir Antaniną į Alantą. Prie Alantos juos išlaipino ir nuvedė į saugomą namelį. Iš čia Nečiūnų šeimą ir kitus žmones sunkvežimiu išvežė į Utenos geležinkelio stotį. Visus suvarė į gyvulinius vagonus. Traukiniui su tremtiniais pajudėjus, tėvas pasakė: „Mes važiuojame mirti, o jūs, vaikai, gelbėkitės.“ Pirmas tarp Utenos ir Švenčionėlių pro vagono lan-

gą iš važiuojančio traukinio iššoko Klemensas. Traukiniui važiuojant tarp Švenčionėlių ir Ignalinos, prieš kalniuką sulėtėjęs traukinio greičiui, iš jo iššoko dar trys jaunuoliai. Vienas iš jų buvo Klemenso brolis Petras. Netrukus buvo įsakyta bėglius sugauti. Jiems einant per Daunorų ežero ledą, Petras

tais pačiais ištremimo metais mirė ir ten buvo palaidotas. Grįžęs iš armijos, Petras apsigyveno Anykščiuose.

Gintautas, grįžęs iš Ukmergės amatų mokyklos, rado ištremtus tėvus. Greitai įstojo į P.Kuktos-Girininko kuopos Antano Šulskaus-Nemuno būrį ir pasirinko Eigulio slapyvardį. Ilgai broliams

K. Nečiūnas su žmona Leonora ir dukra Milda apie 1967 m.

K. Nečiūnas prie tremtyje mirusio brolio Broniaus kapo apie 1957 m.

įlūžo ir vos neprigėrė. Paežerėje gyvenantis ūkininkas juos priglaudė, išdžiovino Petro drabužius, o pamatęs ateinant sribus, bėglius paslėpė klojime. Kitą dieną bėgliai išsiskirstė ir patraukė savais keliais. Petrą, apsimetusį našlaičiu, priglaudė Troškūnų vargonininkas Gimžauskas, kuris 1954 m. palydėjo jį į Tolimuosius Rytus tarnauti armijoje. Petras, važiuodamas į armiją, išlipo iš traukinio ir aplankė Irkutsko srityje, Avarskio rajone, Vorujo kaime ištremtus savo tėvus ir seseris. Brolis Bronius

liškių kaimo. Pastarajam pavyko išsiveržti iš bunkerio ir pasislėpti medyje, bet priešai jį suradę nušovė. Tą pačią dieną, sunaikinus Nemuno bunkerį, buvo apsuptas netoli jo įrengtas P.Kuktos-Girininko bunkeris, kuriame buvo Klemensas Nečiūnas-Urėdas ir dar trys partizanai. Jie pasirinko tokią prasiveržimo kovos taktiką: kiekvienas partizanas turėjo mesti iš bunkerio į priešą granatą ir sprogdimo metu šokti iš bunkerio, o toliau veikti pagal aplinkybes savo nuožiūra. Šio bunkerio kovos lauke

žuvo trys partizanai: 3-iojo bataliono 4-osios kuopos vadas Petras Kukta-Girininkas iš Trakinių kaimo, DKA štabo viršininkas Jonas Juras-Zilvinys iš Burios kaimo ir Anicetas Burneikis-Tomas iš Pilviškių kaimo. Ketvirtajam partizanui Klemensui Nečiūnui-Urėdai pavyko laimingai iššokti iš bunkerio ir prasiveržti pro apsupties žiedą. Nors buvo peršauta rankos plaštaka, bet atsišaudydamas nubėgo toli nuo bunkerio. Deja, sovietų kareivių buvo suimtas, nes nebeturėjo šovinių. Jį vežė sužeistą tarp žuvusių partizanų kūnų. Klemensas buvo labai sukrėstas ir manė, kad geriau jau būtų žuvęs, nes abejojo, ar išlaikys kankinimus, ar neišduos jam padėjusių gerų žmonių. Norėjo mirti, bet priešas ir to neleido. Visus žuvusiuosius išniekino Kurkliuose. 1990 m. jų palaikai buvo iškilmingai perlaidoti Kurklių naujosiose kapinėse ir ten jų atminimui pastatytas paminklas, kuriame įrašytos Trakinių kautynėse ir 1949 m. liepos 12 d. Kurklių šile žuvusių partizanų pavardės.

Suimtą Klemensą tardydami mušė ir kankino, netekusį sąmonės apliedavo vandeni, o atsigavusį vėl kankindavo. Paskui kruviną, be sąmonės įmesdavo į skruzdėlyną. Klemensas nieko neišdavė, nors žinojo daug ką. Du mėnesius jis buvo tardomas Anykščių NKVD būstinės rūsyje. Po to išvežtas į Šiaulių kalėjimą, iš jo – į Panevėžio kalėjimą, o iš ten – į Vilniaus Lukiškių kalėjimą. 1949 m. pabaigoje Pabaltijo karinės apygardos tribunolas nuteisė K. Nečiūną 10 m. laisvės atėmimo, konfiskuojant visą jo turtą, ir kelerius metus apribojant teises. Išvežtas į Kazachstano Balchašo specialųjį lagerį. Šiame lageryje buvo apie 10 tūkst. politinių

kalinių: ukrainiečių, lietuvių, rusų, latvių, moldavų ir kt. 1956 m. K. Nečiūnas buvo paleistas iš kalėjimo, bet grįžti į Lietuvą jam neleista, tad jis apsigyveno Irkutskė, pas ištremtus tėvus.

Pirmoji 1958 m. iš tremties į Lietuvą grįžo Antanina ir apsigyveno tėviškėje – Viktoriškių vnk., viename kambarėlyje su tėvo teta Ieva, nes kituose kambariuose buvo apgyvendintos Adomonių ir Misiūnų šeimos. 1964 m. Antanina išsikėlė į Kauną. Ten susipažino su Pranu Zavadskiu ir 1970 m. už jo ištekėjo. Ir dabar ji gyvena Kaune. Vitalija mokėsi Turkmėnijoje, ten ištekėjo už Česlovo Žilio. Grįžo į Lietuvą, apsigyveno Biržuose, vėliau – Plungėje. 1960 m. į Lietuvą sugrįžo Klemensas su tėvais ir apsigyveno Viktoriškių vnk., savo sodyboje. 1962 m. Klemensas vedė Leonorą Liobytę iš Alantos valsč. Kalvių kaimo. 1973 m. mirė Klemenso tėvas Juozas Nečiūnas, palaidotas Skiemonių bažnytelės šventoriuje, o 1982 m. – motina, palaidota Skiemonių kapinėse. Klemensas su žmona Leonora susilaukė keturių sūnų: Rimo, Alvydo, Rolando ir Gintauto bei dukters Mildos. Visi baigė mokslus, įgijo specialybes ir dirba Lietuvos ūkyje. Atkūrus Lietuvos nepriklausomybę, Juozo Nečiūno vaikai žemę pasidalijo po lygiai. Dabar Klemensas Nečiūnas su žmona gyvena tame pačiame Viktoriškių vnk., tėvų sodyboje, dirba 12 ha žemės ir džiaugiasi laisva Lietuva.

LGGRT centro pasipriešinimo dalyvių (rezistentų) teisių komisijos nutarimu 1998-10-21 (protokolo Nr.25) Klemensas Nečiūnas pripažintas kariu savanoriu.

Kazys STRAZDAS

Užsiprenumeruokite "Tremtinį"

Prenumerata mėnesiui kainuoja 4,80 Lt, 3 mėn. – 14,40 Lt, 6 mėn. – 28,80 Lt, metams – 57,60 Lt. Vienas "Tremtinio" egzempliorius kainuoja 1,20 Lt. Indeksas – 0117.

"Tremtinį" siunčiame ir į užsienį. Prenumeratos kaina metams – 50 JAV dolerių. Tik labai prašome atkreipti dėmesį į tai, kad siųsdami "Tremtinio" prenumeratos čekius grafoje – Pay to the order of – įrašytumėte: Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungai, jei užrašysite "Tremtiniai", bankas tokio čekio nepriims.

Mūsų adresas: "Tremtinys", Laisvės al. 39, LT 44309 Kaunas, Lietuva (Lithuania).

Į užsienį siunčiame ir "Laisvės kovų archyvą" (metinė keturių žurnalų prenumerata – 50 JAV dolerių).

Nepamirškite užsiprenumeruoti savo laikraščio!

Kur eini, Lietuva?

(atkelta iš 4 psl.)

Savaime niekas nepasidaro

Šiandien daug kas kaltina V.Landsbergį kolūkių griovimu. Tačiau ne jis Rusijoje įvedė didžiulius muitus Lietuvos prekėms, dėl kurių jos nuskurdusiems Rusijos gyventojams tapo neįperkamos. Lietuvos žmonės taip pat liko be darbų ir pinigų, todėl atsirado žemės ūkių produkcijos perteklius, kuris sužlugdė buvusius kolūkius, nors ten, kur buvo sumanūs vadovai, sugebėjo susikurti ir išlikti bendrovės. Negalima paneigti, kad padaryta klaidų privatizuojant kolūkius, o ypač buvusias fermas. V.Landsbergiui galima prikišti tik dėl to, kad jis visą dėmesį skyrė užsienio politikai vietos reikalus palikdamas nuošalyje. Prisimenu, kaip vienas Aukščiausiosios Tarybos narys man sakė, kad svarbiausia iškovoti nepriklausomybę, o visa kita savaime susitvarkys. Deja, niekas savaime nepasidaro arba to pasekmės būna apgailėtinos.

Kažkada J.Stalinas pasakė, kad kadrai lemia viską. Prisimenu, kaip buvusi finansų ministrė E.Kunevičienė pasirašė Akcizo įstatymą. Šiame dokumente statybinės organizacijos buvo prilygintos paslaugas teikiančioms organizacijoms ir akcizo mokesčių turėjo mokėti gavusios iš užsakovų pinigus. Atrodytų, viskas gerai. Tačiau po kelių savaičių Mokesčių inspekcija gavo viceministro Ivanausko pasirašytą išaiškinimą, kaip praktiškai taikyti šį įstatymą. Pagal tą raštą statybinės organizacijos turėjo mokėti akcizą vos įvykdžiusios darbus ir dar negavusios iš užsakovo pinigų. Tai prilygo sąmoningam statybinių organizacijų žlugdymui. Vėliau ministrė, paklausta, kaip ji toleruoja tokius darbuotojus, kurie iškraipo įstatymus, paaiškino, kad ji kreipėsi į Žuką (Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Vilniaus miesto tarybos pirmininką), kuris pasakė, kad jo žmonės linkę eiti dirbti į privačias firmas, kurios daugiau moka. Gal ji nežinojo, kad mes su šviesios atminties p. Žuku buvom pažįstami, o gal galvojo, jog aš jos žodžių nepatikrinsiu. Į mano klausimą p. Žukas atsakė, kad tokio

pokalbio tikrai nebuvo. Visus AT priimtus įstatymus pagal pareigas turėjo pasirašyti V.Landsbergis, nors kaip AT narys jis turėjo tik vieną balsą.

Negražiai pasielgė buvęs ministras Ašmontas, prieš rinkimus šaldęs daugiabučiuose namuose gyvenusius žmones. Nors laimėjus LDDP jis iš karto įjungė šildymą, tačiau savo kėdėje neišsilaikė. Išdavikų niekas nemėgsta.

Jaunimo patriotinis auklėjimas

Po Pirmojo pasaulinio karo Lietuva liko labai nualinta ir be išsilavinusių žmonių. Mano mama pasakojo, kad klasėje ji tapo vertėja, nes beveik visi mokytojai buvo užsieniečiai, kurie nemokėjo lietuvių kalbos. Dėl didelio nedarbo žmonės emigravo. Tačiau per 15 metų buvo pasiekta didelė pažanga, kurios ir dabar galime pavydėti. Buvo statomos naujos mokyklos, iki 6 klasių mokslas buvo nemokamas. Neturintiems iš ko nusipirkti arba užmiršusiems atsinešti nemokamai buvo duodami sąsiuviniai, koteliai, rašalas, trintukai ir pan. Per didžiąją pertrauką už 5 ct buvo galima nusipirkti didelę bandelę su varške, o arbatos nemokamai atsigerti iš koridoriuje stovėjusio bakelio. Klasėse kabėjo plakatai su užrašais "Kas skaito rašo, tas duonos neprაšo", "Verkia duonelė tinginio valgoma" ir pan. Gen. P.Plechavičiui jaunimą pakvietus į Vietinę rinktinę ištuštėjo vyresniųjų klasių berniukų suolai. Tais laikais patriotiniam auklėjimui buvo skiriamas didelis dėmesys, veikė daug jaunimo organizacijų, tokių kaip skautai, pavasarininkai, ateitininkai, šauliai, jaunalietaiviai. Mane žavėjo labai puošni jaunalietaivių uniforma. Šiai organizacijai priklausė mano tėvas. Per eisenas išsikibęs į jo ranką su pasididžiavimuėjau šalia.

Dabar stebimės, kad jaunimas domisi tik muzikinėmis grupėmis, nedalyvauja švenčių iškilimėse, rusiškai keikiasi. O kas užsiima patriotiniu auklėjimu? Anksčiau

neteko matyti rūkančių ar išgėrusių moksleivių. Visa tai atėjo vėliau, su "vyresniuoju broliu".

Tai atsilieps valstybei

Jaučiu gėdą, kad mano žemiečiai balsavo už R.Pakso koaliciją. Gal jis anksčiau buvo ir neblogas žmogus, tačiau jį sugadino didžiulis valdžios godulys. Paėmęs iš rusų tautybės asmens, kuris čia gyvendamas neišmoko lietuviškai, per milijoną litų, tapo labai pažeidžiamas, nes neturėjo iš ko grąžinti skolą. Savo komandą suformavo iš aktorių, dainininkų, žurnalistų, kolūkio mechaninių dirbtuvių vedėjo, kurie neturėjo nei atitinkamo išsilavinimo, nei valstybės valdymo patirties. Tai gadino Lietuvos įvaizdį užsienyje, ji tapo ignoruojama. Į rinkimus jo koalicija ėjo margesnė už genį. Neaišku, kas tuos žmones sieja. Gal noras pasėdėti minkštose kėdėse, gauti gerą atlyginimą ir naudotis pagalba bei privilegijomis?

Keista atrodo ir V.Uspaskicho partija. Įdomu, kad būdamas ekonomikos komiteto pirmininku jis praleidinėjo posėdžius, nieko dora nenuveikė, o dabar žada aukso kalnus. Yra pavojus, kad būdama valdžioje ši partija Europos Sąjungos struktūrose gali remti Rusijos interesus. Tada Lietuva ne tik prarastų pasitikėjimą ir finansinę ES paramą, bet ir taptų Rusijos pereinamuoju kiemu. Laikas parodys, kas yra kas.

K.Prunskienės partijoje taip pat atsidūrė gana įdomios ir margos asmenybės, kaip buvęs tautininkas R.Smetona, krikdemas ir buvęs VLIK pirmininkas K.Boberis ir kt. Pasaulinėje praktikoje partijos kuriasi ideologiniu ir programiniu pagrindu, tačiau Lietuvoje kiekvienas save laikantis "vyresniu" kuria partiją, kad jos sąraše į Seimą būtų įrašytas pirmuoju... Manysčiau, kad dauguma tų partijų narių nėra skaitę savo partijų programų, jau nekalbant apie jų elektoratą.

Lietuva jau visko išskentėjo, įveiks ir šį išbandymą. Gaila, kad tai gali skaudžiai atsiliepti valstybės vystymuisi ir ekonomikos kilimui.

A. CHMIELIAUSKAS

ILSĖKITĖS RAMYBĖJE

Jonas Petras Anilionis 1922–2004

Užaugo Kaune. Nuo vaikystės pamilęs tenisą, visą gyvenimą su juo nesiskyrė. 1944 m. pavasarį savanoriu įstojo į Lietuvos vietinę rinktinę, tarnavo 9 bataliono 3 kuopoje Seredžiuje ir Rudnioje. Teikė sanitarinę pagalbą Kaniavos kautynėse sužeistiems kariams. Išvežtas į Vokietiją prievartos darbams patyrė nacių smurtą. Po karo grįžęs į tėvynę vėl sportavo, tapo Lietuvos ir Baltijos teniso čempionu. Baigė Lietuvos kūno kultūros institutą, daug metų dirbo treneriu. Aktyviai veikė LVRK sąjungoje. Jam pripažintas kario savanorio statusas, apdovanotas Lietuvos kariuomenės kūrėjų savanorių medaliu.

Palaidotas Kauno Eigulių kapinėse. Užjaučiame šeimą ir artimuosius.

LVRKS taryba

Juozas Valinskas 1921–2004

Gimė ir augo Šiaulių aps. Šaukėnų valsč. Petrošių k. ūkininkų šeimoje. 1949 m. kartu su šeima ištremtas į Irkutsko sr. Nižnij Udensko r. Alzamajaus gyv. 1954 m. su bendro likimo drauge Genute Matijošaityte sukūrė šeimą ir sulaukė trijų sūnų. 1966 m. šeima grįžo į Lietuvą, apsigyveno Šiauliuose. Juozas Valinskas dirbo laikrodininku, buvo LPKTS narys.

Palaidotas Ginkūnų tremtinių kapinėse. Užjaučiame žmoną, sūnus bei artimuosius.

LPKTS Šiaulių skyrius

Skelbimai

Minėsime 55-ąsias žūties metines

Lapkričio 6 d. LPKTS Kupiškio ir Anykščių skyriai kviečia į LLKS Algimanto apyg. štabo partizanų 55-ųjų žūties metinių minėjimą. 11 val. šv. Mišios Adomynės bažnyčioje (Kupiškio r.). Po šv. Mišių aplankysime Adomynės kapines ir štabo bunkerį Šimonių girioje, prie Priepado ežero. 10 val. nuo Kupiškio kultūros namų išvyks du autobusai. Teirautis tel. (8-459) 53938, (8-381) 52418.

Kviečiame

Lietuvos Sąjūdžio narius ir rėmėjus pirmadieniais ir trečiadieniais 17–19 val. kviečiame atvykti į Sąjūdžio būstinę (Laisvės al. 46, Kaune; IV aukšte) pasitarti, pasikalbėti.

Klaipėdiečių dėmesiui!

Priimami vardiniai akmenys iš norinčiųjų įamžinti buvusių tremtinių, politinių kalinių, laisvės kovų dalyvių atminimą Klaipėdos memorialė, prie Tautos kančios paminklo (S.Daukanto g.). Kreiptis į LPKTS Klaipėdos skyrių, Liepų g. 3. Tel. (8-46) 493476, 410470.

Dėmesio!

Kai buvo išleista knyga "ALŽIR'o kalinės", į "Memorial" archyvą kreipėsi giminės, norintys gauti daugiau žinių apie šio lagerio kalines. Bendrija "Memorial" prašo atsiliepti žmones, kurie gali papasakoti apie buvusias ALŽIR (Ak-molinsko tėvynės išdavikų žmonių lageris) politines kalines, kalėjusias už savo vyrų "nusikaltimus".

Rašykite: Jonui Lukšei, Sukilėlių pr. 87-21, 3043 Kaunas. Tel. (8-600) 89319.

Gerbiami skaitytojai!

"Tremtinys" "Lietuvos spaudos" kioskuose nepardavinėjamas. Jį galite nusipirkti Vilniuje, Sąjūdžio kioske (Gedimino g. 1) ir Kaune, LPKTS būstinės knygynėlyje (Laisvės al. 39, I a.). "Tremtinį" geriausia užsiprenumeruoti pašte.

TREMtinys

SL289

Redaktorė - Audronė Kaminskienė
Red. padėjėja - Aušra Šuopytė

Lit. redaktorė - Jolita Navickienė
Korektorė - Dalia Maciukevičienė
Tech. redaktorė - Vesta Milerienė

Kaina
1,20 Lt

Mūsų adresas: Laisvės al. 39, LT-44309 Kaunas, tel. 323204, faksas 323214, el.paštas: tremtinys@takas.lt LPKTS puslapis internete: http://www.lpks.lt